

Primljen: 17. 4. 2016.

PRIKAZ RJEČNIKA *DIZIONARIO DELLE COLLOCAZIONI. LE COMBINAZIONI DELLE PAROLE IN ITALIANO*

Vesna Deželjin*
Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Paola Tiberii

Dizionario delle collocazioni. Le combinazioni delle parole in italiano.
Bologna, Zanichelli, 2012., 640 str.

Knjiga Paole Tiberii, *Dizionario delle collocazioni. Le combinazioni delle parole in italiano*, u izdanju velike izdavačke kuće Zanichelli iz Bologne, doživjela je 2016. godine novo izdanje. Ovaj rječnik kolokacija (izričaja sastavljenih od dviju ili više riječi koje po navici tvore jedan izričaj koji uglavnom nema status fiksnoga, frazemska izraza, ali koji je baš po postojanju nekih određenih, a ne svih mogućih kombinacija leksema, prepoznatljiv) obuhvaća 640 stranica teksta formata A5, opremljen je i cd-om na kojemu je identičan sadržaj kao i u papirnatom izdanju. Na početku rječnika u tiskanom izdanju nalaze se upute potrebne za uporabu tiskanoga rječnika.

Rječnik kolokacija osobit je tip leksikografskoga izvora i pomagala govorniku nekoga jezika, neovisno o tom je li to njegov materinski ili strani/drugi jezik. U rječniku kolokacija leksičke jedinice nisu promatrane s obzirom na njihovo značenje, nego u odnosu na njihovu sposobnost da ulaze u različite značenjske kombinacije. Sukladno tomu, rječnik se kolokacija zanima isključivo mogućim kombinacijama natuknica jer su njihovo ispravno povezivanje te uporaba različitih i složenih semantičkih mreža koje određuju

* vdezelji@ffzg.hr

komunikaciju važan čimbenik u određivanju jezične i komunikacijske kompetencije nekoga govornika. Osim dobrog poznavanja gramatičkih i sintaktičkih pravila nekoga jezika, upravo je poznavanje i sposobnost uporabe leksičkih kombinacija u proizvodnji izražajno bogatih izričaja dokaz visoke jezične kompetencije nekoga govornika.

Prema podacima u uvodnom dijelu, rječnik navodi više od šest tisuća leksičkih natuknica koje se razdjeljuju u tri razreda semantički punih riječi, u imenice, glagole i pridjeve. Za svaku natuknicu autorica nudi izbor kolokacija koje su različito strukturirane, ovisno o uporabi i gramatičkoj kategoriji kojoj određena natuknica pripada. Iako rječnik ne nudi sve moguće kombinacije (kolokacije) obrađenih leksičkih natuknica, a ne navodi ni one koje su po autoričinoj prosudbi rijetke, previše specijalističke, preopćenite ili previše uobičajene, u njemu je više od dvjesto tisuća kolokacija. Zbog toga u rječniku nisu zabilježeni najčešći pridjevi talijanskoga jezika, *bello*, *brutto*, *buono* i *vecchio*, ni dva pomoćna glagola *essere* i *avere* jer se navedene riječi mogu naći u nebrojeno mnogo kombinacija od kojih sve ne bi imale status kolokacije. U rječniku nema ni osnovnih gramatičkih i morfosintaktičkih podataka, kakvi se u pravilu nalaze u jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima.

Leksičke su jedinice u rječniku navedene abecedno, od glagola *abbagliare* do imenice *zuppa*. Za svaku se natuknicu navode kolokacije prema uporabi i gramatičkoj kategoriji. Najčešće su kolokacije spoj imenice i pridjeva, imenice i glagola, glagola i priloga, pridjeva i priloga te imenice i imenice.

Ako je natuknica imenica, prvo se navode pridjevi koji se uz nju mogu kombinirati, zatim se navode glagoli uz koje se ta imenica može vezati, a na kraju se navode i kolokacije koje u talijanskom jeziku obično imaju status višerječnih priloga ili pridjeva (takvi se izričaji u rečenici rabe kao kompleksnije priložne oznake ili prijedložni atributi). Pridjev koji dolazi uz imenicu uvijek je u jednini muškoga roda, osim ako se ne radi o kolokaciji u kojoj on ima drugačiji oblik, a označen je i linearni raspored elemenata u kolokaciji. Uz glagole koji se kombiniraju s imenicom navodi se i njihova sintaktička funkcionalnost. Mogući su pokazatelji *verbo+complemento* (glagol+dopuna) što se odnosi na glagole koji se kombiniraju s imenicom kao izravnim objektom te su u infinitivu, a ako je imenica neizravni objekt, tada je iza glagola naveden prijedlog koji upravlja tom imenicom. Dodatna prednost

pri prikazu glagolskih kolokacija, neovisno o tomu je li funkcija imenice izravni ili neizravni objekt, očituje se u isticanju potrebe za određenim ili neodređenim članom uz imenicu ili u odbacivanju bilo kakva člana. Oznaka *soggetto+verbo* (subjekt+glagol) rabi se ako je imenica koja se uz glagol veže njegov subjekt i tada se glagol navodi u formi predikata. Korisnost navedenih kombinacija čiji su rezultat imenske lokucije drugi fiksni izričaji očituje se u točno naznačenu položaju koji imenica u linearnom slijedu elemenata može zauzeti te u mogućnosti da se taj položaj promijeni.

Ako je pridjev natuknica, tada su kolokacije sastavljene od priloga ili priložnih izraza, od glagola, a katkada i od pridjeva. Pritom se prilozi i glagoli navode prije pridjeva jer je to njihovo mjesto u kolokacijama.

Ako je glagol ciljana natuknica, raspored navoda započinje priložima i priložnim izrazima, pridjevima, a na kraju se navode, ako su takve kolokacije moguće, glagoli. Taj se postupak uvijek ponavlja ako isti glagol ima više značenja.

Ovaj je rječnik namijenjen svima koji rabe talijanski jezik i imaju potrebu za funkcionalnim priručnikom koji može osigurati efikasnije i bogatije izražavanje. On će se pokazati vrlo korisnim i izvornim govornicima talijanskoga jezika, vjerojatno sve do završetka srednje škole, a kada je riječ o govornicima kojima talijanski nije materinski jezik, on će im se zacijelo u mnogim prilikama učiniti više nego dobrodošlim savjetnikom. Zbog navedenih obilježja držim da *Dizionario delle collocazioni* autorice Paole Tiberii svakako valja uvrstiti u svaku osobnu biblioteku govornika talijanskoga jezika kao stranoga/drugoga jezika.